

OBSAH – CONTENT

1. Úvod	8
2. Vývoj názorů na postavení moravských nálevkovitých pohárů	9
3. Návrh nové periodizace moravské skupiny nálevkovitých pohárů	14
3.1. Závěr epilengyelu	15
3.2. Stupeň I – předbaalberský, fáze Ia a Ib (4100–3900/3800 př. n. l.)	24
3.2.1. Pramenná základna, rozsah a struktura osídlení	26
3.3. Stupeň II – baalberský, fáze IIa a IIb (3900/800–3500 př. n. l.)	29
3.3.1. Pramenná základna	30
3.3.2. Rozsah a struktura osídlení	33
3.3.3. Keramika zdobená technikou brázděného vpichu	34
3.4. Stupeň III – bolerázský, fáze IIIa drahanovická, fáze IIIb ohrozimská (3500–3200 př. n. l.)	35
3.4.1. Pramenná základna	39
3.4.2. Rozsah a struktura osídlení	39
3.4.3. Fáze III a – drahanovická (3500–3350 př. n. l.)	40
3.4.4. Fáze III b – ohrozimská (3350–3200 př. n. l.)	42
4. Sídlní areály	43
4.1. Výšinná a výšinná opevněná sídliště	43
4.1.1. Topografie	45
4.1.2. Typologie eneolitických výšinných sídlišť	47
4.1.3. Vztah výšinných sídlišť KNP ke komunikacím	48
4.1.4. Krajinná dominance	50
4.1.5. Vodní zdroje	51
4.1.6. Fortifikace	51
4.1.7. Brány a vstupní koridory	64
4.1.8. Stratigrafie	65
4.1.9. Členění vnitřního prostoru a charakter zástavby výšinných opevněných sídlišť	69
4.2. Otevřená sídliště	71
4.2.1. Nížinné osady agrárního charakteru	71
4.2.2. Větší neopevněné osady na výrazných terénních dominantách	75
4.2.3. Menší nehrazené osady a usedlosti rozptýlené v krajině	76
4.2.4. Jeskyně	79
4.3. Objekty	81
4.3.1. Obytné stavby	81
4.3.2. Běžné sídlištní objekty a hliníky	84
4.3.3. Sklípky a síla	84
4.3.4. Pyrotechnická zařízení	85
4.3.5. Výrobní objekty	87
4.3.6. Studny	88
4.4. Pohřebiště	88
4.4.1. Pohřební ritus KNP na Moravě	88
4.4.2. Mohylová pohřebiště	89
4.4.2.1. Nekropole	89
4.4.2.2. Mohyly	89
4.4.2.3. Úprava a umístění hrobů v mohylách	91
4.4.3. Inhumace	91
4.4.4. Kremace	93
4.4.5. Chronologie mohylových pohřebišť	94
4.4.6. Chronologie nebo demografie?	101
4.4.7. Nálezy starší keramiky v násypech mohyl	104
4.4.8. Původ moravských mohylových pohřebišť a možné podněty jejich vzniku	105
4.4.9. Plochá pohřebiště	106
4.4.9.1. Baalberské hroby v prosté zemi	106
4.4.9.2. Hroby s pohřby v natažené poloze	106

4.4.10. Pohřby v sídlištních objektech	109
5. Movité památky	129
5.1. Keramika	129
5.1.1. K technologii výroby a k věcem souvisejícím	129
5.1.2. Nálezy smolné hmoty	132
5.1.3. Skladba keramiky a účel jejího použití	132
5.2. Stupeň I – předbaalberský, fáze Ia, Ib	132
5.2.1. Keramická náplň	132
5.2.1.1. Hrnce	132
5.2.1.2. Poháry	135
5.2.1.3. Mísy	137
5.2.1.4. Amfory	137
5.2.1.5. Džbány	141
5.2.1.6. Šálky	141
5.2.1.7. Naběračky a lžíce	141
5.2.1.8. Talíře	142
5.2.1.9. Závěrečné shrnutí tvarosloví keramiky předbaalberského stupně	142
5.2.2. Diskuze	143
5.3. Stupeň II – baalberský, fáze IIa, IIb	144
5.3.1. Hrnce a poháry	144
5.3.1.1. Poháry kónické	148
5.3.3. Mísy	149
5.3.4. Amfory	151
5.3.4.1. Amory se dvěma uchy	151
5.3.4.2. Amfory se čtyřmi uchy	151
5.3.4.3. Amforovité nádoby bez uch	152
5.3.5. Džbány	154
5.3.6. Šálky	157
5.3.7. Láhve s límcem	159
5.3.8. Drobné keramické předměty	163
5.3.8.1. Zoomorfní plastika	163
5.3.8.2. Antropomorfní plastika	163
5.3.8.3. Textilní keramika	163
5.3.1.9. Závěrečné shrnutí tvarosloví keramiky baalberského stupně	167
5.4. Stupeň III – bolerázský, fáze IIIa – drahanovická, fáze IIIb – ohrozimská	169
5.4.1. Bolerázský stupeň, starší fáze, tj. drahanovická – IIIa	169
5.4.1.1. Pramenná základna	169
5.4.1.2. Hrnce	169
5.4.1.3. Poháry	170
5.4.1.4. Mísy	172
5.4.1.5. Amfory	172
5.4.1.6. Džbány	173
5.4.1.7. Šálky	174
5.4.1.8. Láhve s límcem	174
5.4.1.9. Závěrečné shrnutí tvarosloví keramiky drahanovické fáze bolerázského stupně KNP	176
5.4.2. Bolerázský stupeň, mladší fáze, tj. ohrozimská – IIIb	177
5.4.2.1. Pramenná základna	177
5.4.2.2. Keramika	177
5.4.2.3. Závěrečné shrnutí tvarosloví keramiky mladší fáze, tj. ohrozimské (IIIb) bolerázského stupně	184
5.4.3. Drobné keramické předměty bolerázského stupně KNP	185
5.4.3.1. Miniaturní nádoby	186
5.4.3.2. Zoomorfní nádoby	186
5.4.3.3. Zvířecí plastika	186
5.4.3.4. Plastiky mužů	187
5.4.3.5. Závěšky – kotouče	187

5.4.3.5. Závěsky v podobě miniaturních nádob	189
5.4.3.6. Závěsky – keramické miniatury sekeromlatů	189
5.4.3.7. Předměty z keramiky používané k textilní výrobě	190
5.4.3.7.1. Přesleny	190
5.4.3.7.2. Keramické cívky	190
5.4.3.7.3. Závažíčka	191
5.4.3.7.4. Zátěže osnov tkalcovských stavů	191
5.5. Kamenná broušená industrie	191
5.5.1. Ploché sekeromlaty skupiny F	192
5.5.2. Čepcovité sekeromlaty skupiny K	192
5.5.3. Sekeromlaty s obloukovitým týlem skupiny R	193
5.5.4. Kulovité mlaty – bulavy skupiny B	194
5.5.5. Pracovní sekeromlaty skupiny P	194
5.5.6. Sekery	194
5.5.7. Krevel	195
5.5.8. Ostatní skupiny broušených kamenných nástrojů kultury nálevkovitých pohárů	195
5.5.9. Zdroje surovin	195
5.6. Štípaná kamenná industrie	199
5.7. Kostěná a parohová industrie a výrobky ze schránek měkkýšů	202
5.7.1. Větší soubory kostěných nástrojů v sídlištních objektech	206
5.8. Metalurgie mědi, nástroje a ozdoby KNP	209
6. Strava	210
6.1. Zvířecí osteologický materiál z období osídlení lidem kultury nálevkovitých pohárů na lokalitách Kostelec na Hané a Držovice, Martina Roblíčková, Ústav Anthropos Moravského zemského muzea Brno	211
6.1.1. Osteologická analýza zvířecích kostí z Kotelce na Hané	212
6.1.2. Osteologická analýza zvířecích kostí z Držovic	218
6.1.3. Závěrečné shrnutí	221
7. Závěr	226
8. Literatura citovaná	230
9. Literatura související	248
10. Shrnutí (Summary)	255
11. Přílohy – soupisy lokalit	267
11.1. Jordanovská kultura na Moravě. Státní archeologický seznam doplněný P. Kalábkovou (KALÁBKOVÁ 2009) a M. Šmídem	267
11.2. Kultura nálevkovitých pohárů na Moravě. Soupis evidovaných lokalit	268
11.3. Moravské a dolnorakouské lokality II. (baalberského) stupně KNP	273
11.4. Moravské lokality III. (bolerázského) stupně KNP	275
12. Katalog	
DRŽOVICE NA MORAVĚ, okr. Prostějov	276
HRUŠOVANY U BRNA, okr. Brno-venkov	286
IVANOVICE NA HANĚ, okr. Vyškov	287
KOSTELEC NA HANĚ, okr. Prostějov	291
OLŠANY U PROSTĚJOVA, okr. Prostějov	298
PŘEMYSLOVICE, okr. Prostějov	301
ROUSÍNOV-ROUSÍNOVEC, okr. Vyškov	303
SELOUTKY, okr. Prostějov	311
SENICE NA HANĚ, okr. Olomouc	314